

גיליון 296 • ערב שבת קדוש פְּרֻשֶׁת וְיָחִי • י"א טבת תשע"ח

ענין בפרשה

בְּמִי אַתֶּם בּוֹחֲרִים?

שְׂכַל אֶת יָדְיוֹ

אבא/אמא: כְּשִׁיוֹסֵף שׁוֹמֵעַ שְׁיַעֲקֹב חוֹלָה וְעוֹמֵד לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, הוּא מְמַהֵר לְקַחַת אֶת שְׁנֵי בָּנָיו, מְנַשֶּׂה וְאֶפְרַיִם, לְזָכוֹת וּלְהַתְּבַרֵּךְ בַּפֶּעַם הָאַחֲרוֹנָה מִפִּי הַסֵּבָא הַגָּדוֹל, יַעֲקֹב אֲבִינוֹ. יוֹסֵף מוֹשִׁיב אֶת הַבֶּן הַבְּכוֹר, מְנַשֶּׂה, לִימִינוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְאֶת אֶפְרַיִם מְשַׁמְאֵלוֹ, בְּמַחְשָׁבָה שְׁיַעֲקֹב יִבְרָךְ תְּחִלָּה אֶת הַבְּכוֹר וְאַחֵר כֶּךָ אֶת הַצֶּעִיר.

אֵךְ יַעֲקֹב 'מְשַׁכֵּל' אֶת יָדָיו וּמְנַיֵחַ אֶת יַד יְמִינוֹ עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל אֶפְרַיִם הַצֶּעִיר שְׁיִוָּשֵׁב מְשַׁמְאֵלוֹ וְאֶת יַד שְׁמֵאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׂה הַבְּכוֹר שְׁיִוָּשֵׁב מִיְמִינוֹ.

זֶה לֹא בְּטָעוֹת

יָלֵד/יָלְדָה: יוֹסֵף מְנַסֶּה 'לְתַקֵּן' וְאוֹמֵר לְיַעֲקֹב שֶׁהִסְדֵּר צָרִיךְ לְכַאוֹרָה לְהִיּוֹת הַפּוֹךְ, כִּי מְנַשֶּׂה הוּא הַבְּכוֹר וְאֵלּוֹ אֶפְרַיִם הוּא הַצֶּעִיר. אֵךְ יַעֲקֹב מְשִׁיב לוֹ: "יָדַעְתִּי בְּנֵי יַדְעָתִי" - אַכֵּן (כְּפִי שְׁמִפְרֵשׁ רַש"י) גַּם מְנַשֶּׂה יַעֲמִיד מְזַרְעוֹ אֶת גְּדֵעוֹן שֶׁעַל יָדָיו תִּצְמַח יְשׁוּעָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֵךְ אֶפְרַיִם חָשׁוּב יוֹתֵר, כִּי מְזַרְעוֹ יַעֲמֵד יְהוֹשִׁעַ שְׁיִלְמַד תּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל וַיִּנְחַל לְעַם אֶת הָאָרֶץ, וְאַף יְחוֹלֵל אֶת הַנֶּסֶךְ שֶׁל "שְׁמֵשׁ בְּגַבְעוֹן דּוּם וַיִּרַח בְּעַמֶּק אֵילֹן".

מְנַשֶּׂה אוֹ אֶפְרַיִם?

אבא/אמא: אִם אֶפְרַיִם חָשׁוּב יוֹתֵר, אֵז לָמָּה מְנַשֶּׂה נוֹלָד רֵאשׁוֹן? וּמֵדוּעַ בְּאֵמַת יוֹסֵף חוֹשֵׁב שֶׁמְנַשֶּׂה צָרִיךְ לְהִיּוֹת הָרֵאשׁוֹן לְבְרָכָה, וְאֵלּוֹ יַעֲקֹב שָׁם אֶת אֶפְרַיִם הָרֵאשׁוֹן? בְּשִׁבִיל לְהַבִּין אֶת זֶה אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְהַבִּין מַה מְסַמְלִים מְנַשֶּׂה וְאֶפְרַיִם.

הַרְבֵּי בְּפָנָי הַתְּלַמִּידִים שְׁיַצְאוּ לְשְׁלִיחוֹת בְּחֻדְשֵׁי הַקִּיץ בְּמִסְגֵּרַת 'מְרֻכְז שְׁלִיחוֹת'. הַרְבֵּי הַזְכִּיר אֶת הַסְּפּוֹר וְאוֹמֵר לְתַלְמִידִים כִּי הַלְקַח מֵהַסְּפּוֹר הוּא שְׂכַל חֲסִיד אוֹ 'תְּמִים' נִמְצָא כְּכֹיכּוֹל "בְּשַׁעַר" וּמְשַׁמֵּשׁ דְּגָמָה כִּיֻּצַּד צָרִיךְ לְהִרְאוֹת חֲסִיד...
כֶּךָ עָלִינוּ לְזָכוֹר תְּמִיד אֶת הָאַחֲרִיּוֹת שְׁיֵישׁ לָנוּ בְּתוֹר חֲסִידִים וְשְׁלוֹחִים שֶׁל הַרְבֵּי.
אֲבָל רַבֵּי שְׁמוּאֵל שְׁהַצֵּטִיר תְּמִיד כְּשִׁמַּח וְעַלִּיז, הִיָּה גַם חֲסִיד רְצִינִי:

בְּזָכוֹת אֲבָרְכִים כְּאֵלוֹ

רַבֵּי שְׁלֵמָה מְקַרְלִין, בִּקְרָא אֶצֶל אַדְמו"ר הַזְּקֵן בְּתַשְׁעָה בְּאָב. ר' שְׁמוּאֵל עָמַד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְזָרַק 'בְּרִלָה' קוֹצְנִיִּים עַל הַמַּתְפַּלְלִים (כְּדִי לְהַפִּיג אֶת הָעֲצָבוֹת). כְּשֶׁרָאָה זֹאת רַבֵּי שְׁלֵמָה מְקַרְלִין, הוּא הִקְפִּיד וְאוֹמֵר לְאַדְמו"ר הַזְּקֵן: "בְּגַלֵּל אֲבָרְכִים כְּאֵלוֹ נַחֲרַב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ". אַחֵר כֶּךָ הִלְכוּ אַדְמו"ר הַזְּקֵן וְרַבֵּי שְׁלֵמָה מְקַרְלִין לַיַּעַר, וְרָאוּ אֶבְרָהָה יוֹשֵׁב עַל קֶן מְלֵא נְמָלִים קוֹצְנִיּוֹת וּבּוֹכָה עַל חֲרַבְנָה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. אָמַר עַל כֶּךָ רַבֵּי שְׁלֵמָה: "בְּזָכוֹת אֲבָרְכִים כְּאֵלוֹ יִבְנֶה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ". אָמַר לוֹ אַדְמו"ר הַזְּקֵן: "זֶהוּ אוֹתוֹ אֲבָרְךָ..."

הַמְשֻׁךְ בְּשִׁבוּעַ הַבָּא בְּעֵזְרַת-הַשָּׁמַיִם

ב"ה

בשורה טובה ומשמחת:

אבות ובנים - זמן חורף

"בית מנחם" - מוצש"ק - שעה 19:00

"מענדענ'ס שול" - מוצש"ק - בשעה 19:00

"בית הכנסת נחום יצחק" - ליל שבת

המשתתפים בקביעות בתוכנית "אבות ובנים" ישתתפו בהשראה מיוחדת על כרטיס טיסה לרבי, 60 אזרות קודש 60 ליקוטי שיחות.

בבניה ארגון אבות ובנים נפר חב"ד

* בכפוף לתנאי ההשתתפות

גיליון 296 ויחי

שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____

כיתה: _____ חתימת הורים: _____

למדתי עם _____ את השיחות

קראתי עם _____ את סיפורו של ר' שמואל מונקעס

הַזְּקֵן: "יְכוֹלְנִי לְקַרְא לְגוֹי שְׁיִגְרֵשׁ אוֹתָךְ". בְּשִׁמְעוֹ זֹאת הִתְפַּרֵּץ ר' שְׁמוּאֵל בְּכִכִּי וְאוֹמֵר: "רַבִּי! מִיִּין גּוֹי אִיז שְׁטַאָרְקֶער פּוֹן אַיַער גּוֹי" (=הַגּוֹי שְׁלִי חָזַק מֵהַגּוֹי שְׁלָכֶם). וְאַז הַכְּנִיסוֹ אַדְמו"ר הַזְּקֵן לְבֵיתוֹ. וְזוֹ הִיְתָה תְּחִלַּת הַתְּקַשְׁרוֹתוֹ שֶׁל ר' שְׁמוּאֵל לְאַדְמו"ר הַזְּקֵן.

רַבֵּי שְׁמוּאֵל הִגִּיעַ אִם כֵּן לְאַדְמו"ר הַזְּקֵן כְּדִי לְזַכֵּךְ אֶת הַ"גּוֹי" - הַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלוֹ, וְכַפִּי שְׁקָרָנוּ עֵתָה אַדְמו"ר הַזְּקֵן קִבֵּל אוֹתוֹ וְהִרְאָה לוֹ בְּהַמְשֵׁךְ אֶת הַדְּרָךְ בְּעִבּוֹדַת הַשָּׁמַיִם.

"שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גּוֹי"

פַּעַם נִשְׂרַף בֵּיתוֹ שֶׁל ר' שְׁמוּאֵל, בְּנֵי הַבַּיִת נִצְלוּ, אֲבָל הַבַּיִת נִשְׂרַף כְּלוֹ עַד הַיְסוּד. לְמַחֲרַת, כְּשֶׁבָּא ר' שְׁמוּאֵל לְרְאוֹת אֶת מְקוֹם הַבַּיִת וְלֹא מְצָא כִּי אִם אֶפְרָ וְכִמְהָ אוֹדִים מוֹצְלִים מִתְּגוּלָּלִים בַּחוּץ, פָּתַח אֶת פִּיו וְאוֹמֵר בְּקוֹל: "כְּרוּךְ אַתָּה ה'..." הָאֲנָשִׁים סָבִיבוּ חֲשָׁבוּ שֶׁהוּא בְּטַח יְסִים "דִּין הָאֵמַת", אֵךְ לְתַמְהוּנָם הוּא בִּרְךָ: "...שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גּוֹי".

ר' שְׁמוּאֵל הִבִּין אֶת מְבוֹכָתָם, וְאוֹמֵר: "תְּאָרוּ לָכֶם אִם הֵייתִי חֵס-וְשְׁלוֹם גּוֹי, הָרִי הָאֵלִיל שְׁלִי הִיָּה גַם כֵּן נִשְׂרַף יְחַד עִם הַבַּיִת, אֲבָל עֲכָשׁוּ הַנְּנִי מוֹדָה לְהַשָּׁם שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גּוֹי, וְהַשָּׁם שְׁלִי - אוֹתוֹ אֲנִי עוֹבֵד וְאֵלָיו אֲנִי מִתְּפַלֵּל - חֵי לְעַד וְקָיָם לְנֶצַח, וּוְדָאֵי לֹא יַעֲזְבֵנִי וַיַּעֲזֹר לִי בְּמַצְטָרְךָ לִי..."

אֶחָד הַסְּפּוֹרִים הַיּוֹתֵר חֲכִיכִים אוֹדוֹת רַבֵּי שְׁמוּאֵל הוּא:

הַחֲסִיד בְּשַׁעַר

ר' שְׁמוּאֵל הִלְךְ פַּעַם עִם קְבוּצָה שֶׁל חֲסִידִים, בְּחִזְרָתָם מֵהַתּוֹעֲדוֹת, דָּרָךְ חֲצְרוֹ שֶׁל רַבְּנֵי הַזְּקֵן. קִפֵּץ ר' שְׁמוּאֵל עַל הַגֶּדֶר וְנִתְלָה עַל שַׁעַר הַחֲצֵר. שְׁאֵלוּהוּ חֲבָרָיו הַחֲסִידִים - שְׁהַרְגֵלוּ לְתַעֲלוּלָיו: "מָה פֶּשֶׁר הַתַּעֲלוּל הַחֻדָּשׁ?"

באדיבות הצייר החסידי ר' יחיאל אופנר

הַשִּׁיב לָהֶם: "בְּנִהַג שְׁבַעוֹלָם, שֶׁעַל יַד סַנְדְּלָר תְּלוּיָה נֵעַל, עַל יַד זָגַג תְּלוּיָה פֶּסֶת זְכוּכִית וְכֵן הִלָּאָה. כְּמוֹ כֵּן מִן הָרְאוּי שֶׁעַל יַד חֲצְרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי יִרְאוּ חֲסִיד בְּשַׁעַר... כְּדִי

שְׁיִדְעוּ שְׁכָאֵן נִמְצָאת חֲצְרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי."

אֵךְ זֶהוּ לֹא רַק סְפּוֹר חֲכִיב. בְּשָׁנָה הָרֵאשׁוֹנָה לְנִשְׂיאוֹת, דְּבַר

בפרשת מקץ יוסף קורא להם שמות, על שם מה שעובר עליו.

לזכר ולהתקדם הלאה

ילד/ילדה: מנשה - "כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי" - יוסף נמצא במצרים, מקום שמנסה להשכיח ממנו את בית אבא, ולכן הוא קורא לבן שלו בשם מנשה, כדי לזכור כל העת איפה הוא נמצא ולא לשכח את בית אבא. וכפי שלמדנו בשבוע שעבר שיוסף אכן זכר כל העת את הדבר-תורה האחרון שלמד עם אבא, פרשת עגלה ערופה. אפרים - "כי הפני אלקים בארץ עניי" - גם במצרים, השם הצליח את דרכו של יוסף והוא הצליח לגדל ולהתפתח שם, גם בגשמיות וגם ברוחניות.

מה המטרה?

אבא/אמא: נקח לדגמה שליח שיוצא לדרך למקום נדח. מה עקר התפקיד שלו? האם התפקיד הוא לזכור כל העת ולא לשכח מאיפה הוא הגיע, או שהתפקיד שלו הוא לפעל ולהפיץ את המעצמות חוצה, במקום בו הוא נמצא?

נכון, בשביל לעשות את העבודה כמו שצריך, אסור לו לשכח מאיפה הוא בא, הוא צריך כל הזמן לזכור את התפקיד שלו, אבל העקר הוא לעשות בפעל ממש.

לפי זה מי יותר חשוב, מנשה או אפרים? וכפי ששאלנו קדם, אם באמת אפרים חשוב יותר, אז למה מנשה נולד ראשון?

נקודה משיחה

השנים הטובות

ילד/ילדה: זה קרה השבוע, בפרשת ויחי. הצמח-צדק חזר מהחידר ופנה לסבו האהוב, אדמו"ר הזקן, בשאלה: סבא, למדתי היום בחידר שיעקב אבינו חי את השנים הטובות ביותר שלו בהיותו במצרים.

כיצד זה יתכן, שדווקא במצרים, המקום החמרי והנחות ביותר בעולם מבחינה רוחנית, יתיה יעקב - בחיר האבות - את שנותיו הטובות ביותר?!

אבא/אמא: השיב לו הסבא, אדמו"ר הזקן: בפרשה הקודמת, ויגש, מספר שלפני שיעקב ירד למצרים, הוא שלח לפניו את בנו יהודה, במטרה לפתח ישיבה בארץ גשן, שם יוכלו השכטים לשכת ולהגות בתורה. הפסוק מתאר זאת: "ואת יהודה שלח לפניו, להורת לפניו גשנה".

לזכר בשביל לעשות

ילד/ילדה: אכן, אפרים הוא החשוב ולכן יעקב שם את יד ימינו על ראש אפרים, אבל בשביל להצליח בעבודה של "אפרים" - להגיע להשגים גם "בארץ עניי", בשביל זה חביבים קדם את "מנשה" את הזכרון מאיפה באנו ומה תפקידנו.

לסכום, סדר הילדה וההתפתחות של הדברים הוא קדם "מנשה" (הכור) ואז "אפרים", אבל המטרה העקרית היא "אפרים" ולכן הוא קודם לברכה, שנותנת לו כוח מלמעלה להצליח בעבודה שלו.

יתרון האור מן החשך

אבא/אמא: העבודה שלנו היא להאיר את חשך הגלות. מנשה מסמל את הכוח של הנשמה (שבאה מ"בית אבא" שבשמים), שיכולה להתגבר על החשך. אבל החידוש האמתי הוא העבודה של אפרים, לא רק לקחת את הכוח שקבלנו מבית אבא, אלא להפך את "ארץ עניי" את הגלות עצמה לאור ולקדשה.

הלקח:

יהודי צריך לזכור כל הזמן מאיפה הוא בא ולהבין שהגלות היא כלל וכלל לא המקום הטבעי שלו. ובמילא, ברגע שיש לו קצת זמן פנוי הוא מנצל אותו לא לדברים חמריים ("הגלות"), אלא לתורה ולמצוות ("בית אבי" - המקום שממנו הגיעה הנשמה).

אבל התכלית היא לא רק לשמר על עצמנו שלא להיות משפעים מהסביבה, אלא להשפיע על הסביבה ולהאיר אותה באור התורה והמצוות.

(מעובד ע"פ לקו"ש ט"ו, ויחי ב)

פרש זאת אדמו"ר הזקן - "להורת", כאשר לומדים תורה - "לפני גשנה" - נגשים ומתקרבים לפני השם.

ולכן, סים הסבא את התשובה, יעקב חי את מיטב שנותיו דווקא במצרים - בכוח למוד התורה, יהודי יכול להיות דבוק עם השם אפילו כשהוא נמצא במקום נחות כמו מצרים.

ילד/ילדה: בזכות התורה, יעקב לא ירד למצרים מבחינה רוחנית. הוא אמנם גר שם, אך לא נפעלה אצלו כל ירידה. ולכן דווקא שם היו אלו מיטב שנותיו - כי בארץ ישראל אין חידוש שהוא דבוק בהשם, אך כאשר אפילו במצרים הוא וגם בניו יושבים ולומדים תורה ודבוקים בהשם, אז מרגשת המעלה העצומה של הפיכת חשך מצרים לאור.

הלקח: בכוח למוד התורה, יהודי יכול להשאר דבוק בכל זמן ובכל מקום עם הקדוש-ברוך-הוא.

(מעובד ע"פ לקו"ש כרך י, פר' ויחי)

נדוני החסידים

החסיד השמח

-חלק ראשון-

תעודת זהות

שם החסיד: רבי שמואל מונקס

עיר מגורים: קליסק

תקופה: הדור הראשון לחסידות חב"ד

רבי שמואל מונקס מפרסם כחסיד שמח ופקח. היסורים שעברו עליו לא הצליחו להשפית ממנו את השמחה, שהיתה הדרך שלו בעבודת השם. לא אחת למדו הרבי הריי"צ וגם הרבי נשיא דורנו לקח מספור כזה או אחר שהתרחש עם רבי שמואל. וכן מספר הרבי על:

המפגש הראשון

"כבוד קדשת מורי וחקמי אדמו"ר ספר אודות אחד מצעירי החסידים של אדמו"ר הזקן - החסיד ר' שמואל מונקס, שמתבעו אהב ענין של צחות... - כיצד היתה תחלת התקרבותו לאדמו"ר הזקן:

כאשר ר' שמואל הגיע בפעם הראשונה אל אדמו"ר הזקן בליאוזנה, היתה זה באמצע הלילה. העירה פלה היתה שרויה בחשכה, וכל בני העירה היו ישנים.

ר' שמואל לא ידע היכן נמצא ביתו של אדמו"ר הזקן, אבל שער שבביתו של הרבי בודאי מואר, שהרי הרבי יושב ולומד כל הלילה, והחליט שיחפש בית שבו קע ממנו אור, וזה יהיה סימן עבורו שזה ביתו של הרבי.

וכך הוה. ר' שמואל הסתובב ברחובות העירה עד שהבחין באור שבו קע מאחד הבתים, נגש לשם ודפק על הדלת. - כיון שכל בני הבית היו ישנים, נגש אדמו"ר הזקן בעצמו ופתח את הדלת, ושאל את ר' שמואל מה רצונו. והשיב ר' שמואל, שרצונו ללון בבית. שאל אותו אדמו"ר הזקן: "וכי לא מצאת בית אחר ללון?". אמר לו ר' שמואל: "זה גם פן בית יהודי"..." ואמר לו אדמו"ר